

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Librum I. Decretalium, Per quadraginta, & tres Titulos distributum, in
quo agitur De Constitutionibus, Seu Legibus universim ...

Krimer, Ferdinand

Augustæ Vindelicorum, 1706

Articulus Ultimus. De reliquis ad dispensationem spectantibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73031](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73031)

rer meritò comprehensa sub illa: at *tollere priorem legem, & aliam denuo imponere*, non est quid inclusum sub potestate tollendi legem; sed hoc solum explicat potestas dispensandi; ergo licet hæc comprehendat potestatem commutandi; non propterea comprehendit potestatem ad multam pecuniariam obligandi; hæc enim foret nova lex.

ARTICULUS ULTIMUS.

De reliquis ad dispensationem spectantibus.

1131. **P**RO debita horum expeditione not. 1. Rescripta, quibus committitur facultas dispensandi, sæpè vitiari, ac irrita esse, intercedente obreptione, vel subreptione; quæ autem obreptio, vel subreptio inducat hoc vitium nullitatis, colligi potest *ex tit. de rescriptis infra à n. 1351. & l. 4. decretal. à tit. ultimo*. Et quamvis Corradus *cit. l. 1. c. 1. n. 10.* dicat, *etiam ex falsitate causa impulsivæ* vitiari rescriptum dispensandi; contrarium tamen multò probabilius est, ut dicemus *in tit. 3. de Rescriptis*.

1132. Not. 2. cùm Pontifex *sciens* aliquod impedimentum, vel inhabilitatem, nihilominus aliquid concedit aliàs non concedi solitum, nisi habili, eum in hoc tacitè dispensare cum illo; colligitur ex gloss. in *L. Universis, C. de precib. Imperat. offer.* Dixi: *sciens*; nam Princeps nunquam censetur remittere vitium ignoratum, c. *Si eo tempore, de rescript. in 6.*

1133. Not. 3. controversum esse, an idem etiam procedat in Episcopo, vel inferiore Prælato? In hoc puncto videtur probabile, idem dicendum de tacita dispensatione Episcopi in lege propria; non autem in lege Superioris. Ratio primi est *ex dict. sup.* nam tali casu censetur ipse tacitè cedere juri suo, & quoad ejusmodi personam, & casum, legem suam revocare. Ratio secundæ partis (quam tenet Navarrus *in Manual. c. 25. n. 74.*) est, quia ut inferior dispense in jure communi, vel lege Superioris, necessarium est præmitti causæ cognitionem; at talis dissimulatio stat sine causæ cognitione præmissa; ergo non habet vim tacitæ dispensationis in jure communi, vel lege Superioris.

Not. 4. pro expressa dispensatione (quæ scilicet fit expressis verbis) nullam esse præscriptam verborum formam, vel ex natura rei, vel ex jure; sed sufficere illa verba, quæ satis exprimunt & voluntatem dispensantis, & effectum dispensationis, qui conceditur *vel generaliter* (v. g. *dispensatio tecum in omnibus irregularitatibus*) vel *specialiter*, ut *dispensatio tecum in hac irregularitate*; sic Tiraquel *de legib. connub. gloss. 7. n. 86.*

Not. 5. in materia dispensationis non valere argumentum à majori ad minus, nisi in inseparabiliter connexis, vel inclusis, juxta dicta *n. 1001.* Et quamvis ipsa dispensatio sit odiosa (utpote contraria juri communi, prout jam alibi dictum est) facultas tamen dispensandi commissa, favorabilis est, & latæ interpretationis, ut tenet Corradus *cit. c. 5. n. 27.* ac apud eum Felinus in *c. fin. de simon. & alij.*

Not. 6. cùm dispensatio sit exemptio *alicujus à lege*, requiri, quòd exprimat vel formaliter, vel saltem æquivalenter dispensati persona; non requiritur tamen, ut fiat in scriptis, cùm sola voce Princeps possit quem à legis obligatione eximere, nisi in illis casibus, ubi dispositione juris scriptura exigitur, de quibus gloss. *c. 1. §. postquam, de censibus, in 6. V. in scriptis, & Trid. de reform. sess. 25. c. 5.*

Not. 7. inter rescripta gratiæ, & justitiæ hoc discrimen esse, quòd gratia fieri possit absenti etiam sine suo mandato; rescriptum verò justitiæ requirat mandatum speciale per c. *Nonnulli, §. fin. de rescript. junct. gloss.* tum ibi, tum in c. *qui ad agendum, de Procuratoribus in 6.* Effectum tamen non habet etiam gratia, nisi innotescat, & acceptetur ab eo, cui fit, c. *si tibi absenti, de præbend. in 6.* cùm sit donatio; & colligitur ex c. *Ad mediam, vers. Ex parte, de concess. præbend.*

Dices: in c. *innotuit de elect.* annullatur rescriptum *sine mandato* impetratum, ibi: *cùm non ad postulandam dispensationem; sed petendam confirmationem ipsius fuerint nuntij destinati.* R. Non esse annullatum, quia fuit concessum *sine mandato*; sed quia fuit concessum pro confirmatione electionis, quæ invalida, & nulla erat.

Not. 8. probabilius esse, nullam esse dispensationem, in lege Superioris ab inferiore

riore factam absque causa cognitione; sic Navarrus in c. fin. h. t. n. 4. Azor p. 1. l. 5. c. 15. q. 9. Quia dispensatio sine causæ cognitione est dispensatio sine causa; causa enim non movet nisi cognita; sed dispensatio in lege Superioris ab inferiore facta sine causa non valet ex n. 1 r27. Quia Superior committens alteri suam jurisdictionem vult, ut procedat servato juris ordine; ordo autem juris petit, ut præcedat causæ cognitio, c. Necessa, c. dispensationis 1. q. 7. & Trid. de reform. sess. 14. c. 7. & sess. 25. c. 18. probabilius autem est, sufficere cognitionem causæ etiam extrajudicalem. 1. quando ea notoria est, & manifesta, per c. manifesta, 2. q. 1. c. Si quis sine, dist. 81. c. fin. dist. 51. ita Sanchez l. 8. matr. D. 4. n. 22. Deinde licet notoria non sit, modò aliunde nota; nam causæ cognitio requiritur, ne temerè agat solvendò subditum à lege Superioris; hoc autem sufficienter cavetur, esto cognitio causæ non fiat judicialiter.

1140. Not. 9. quamvis aliàs, etiam de jure communi, solo verbo Papæ, gratia perficiatur per c. Inquisitionis, 25. q. 1. Clem. dudum, §. ult. de sepultur. dispensationem tamen factam, literis Apostolicis super ea non expeditis, non valere, juxta Corradum cit. l. 1. c. 6. n. 1. probantem id ex regula Cancellariæ; ibi: *nulla talis dispensatio cuiquam in judicio, vel extra suffragetur, antequam super ea litera Apostolica sint confecta.* Sed hoc intellige, non, quòd eo ipso gratia perdat, sed solum quoad effectum suspendatur, seu retardetur, donec literæ confectæ sint.

1141. Deinde verba illius regulæ: *non suffragetur in judicio, vel extra*, salvantur sufficienter in eo, quòd non prosint *in foro externo*, ubi gratiæ concessio probanda est, & *ly confectæ*, minùs videtur requirere, quam *expeditæ*. Si enim conscriptæ, ac signatæ sint, rectè dici *confectæ* possunt; quòd maximè procedit, si supplicationi adscribitur clausula, quòd sola præsentis supplicationis signatura sufficiat, & ubique, in judicio, & extra fidem faciat, regula in contrarium non obstante.

1142. Not. 10. in dispensationibus, quæ fiunt in commissione, seu in forma commissoria, plures apponi, vel etiam tacitè inesse clausulas; de his autem egimus *suprà*. copiosius autem in l. 4. decretal. q. ult. præ Tom. 1.

fertim quoad eas, quæ apponuntur in dispensationibus matrimonialibus, sive rescriptum immediatè emanet ab ipsa Sede Pontificia; sive à Sacro Pœnitentiario, de quibus V. loco cit.

P A R S II.

De quibusdam legibus in particulari.

1143. Postquam exposuimus ea, quæ generaliter respiciunt materiam legis tum quoad vim obligandi, tum quoad reliqua, promulgationem, acceptationem, extensionem, ab- vel derogationem, & interpretationem, dispensationem, cessationem, aliâque similia; de nonnullis in particulari agendum venit, præsertim propter frequentiore eorum usum, cujusmodi est lex irritans, lex revocans, lex pœnalis, &c.

ARTICULUS I.

De lege irritante.

1144. Supponendum, quòd *irritare legem* subinde idem sit, ac *irritum declarare*; subinde verò idem, ac *irritum facere*, vel rescindendò actum, qui validus erat; vel impediendò, ne actus validus sit, v. g. præscribendò novam formam, secundum quam, nisi actus fiat, invalide fit. Ex quo vides, legem irritantem esse illam, quæ aliquem actum irritum, vel irritandum reddit; si enim priori modo, per se ipsam irritat? si posteriori modo, irritat dependenter à sententia Judicis. Irritans per se ipsam, seu antecedenter est triplex: alia purè *moralis*, & directiva, quæ irritat actum præcisè propter bonum commune, qualis est irritans matrimonium Religiosorum, vel inter consanguineos: alia *pœnalis*, quæ irritat in pœnam, qualis est irritans electionem in pœnam præsumptionis, c. Si Religiosus, de elect. in 6. alia *favorabilis*, quæ irritat in favorem, qualis irritans professionem minoris sexdecim annorum.

1145. Supponendum 2. quòd Legislator humanus habeat potestatem, exigente bono communi, annullandi subditorum actus, nimirum sic, ut perinde se habeant, ac si facti